

Ο Άγιος Τριφύλλιος, επίσκοπος Λήδρων

*Δρ Γιώργος Κιτρομηλίδης, Φιλολόγος,
επιθεωρητής σχολείων Μ. Παιδείας*

Ο ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ Πατήρ ημών Τριφύλλιος, το μυρίπνοο άνθος του Παραδείσου, ο πολιούχος της Λευκωσίας και το καύχημα της Νήσου των Αγίων Κύπρου, καταγόταν, σύμφωνα με αρχαία παράδοση, από την μεγαλόπολη Ρώμη, όπου γεννήθηκε κατά τις αρχές του 4ου μ.Χ. αιώνα. Οι γονείς του αγίου ήταν από τους πλουσιώτερους άρχοντες της Ρώμης, αλλά πιο πολύ τους κοσμούσε η ευσέβεια και η πίστη στο Χριστό. Για τους λόγους αυτούς ο πατέρας του αγίου συγκαταλέχθηκε στους δώδεκα μεγιστάνες, τους οποίους ο Μέγας Κωνσταντίνος κάλεσε από τη Ρώμη στη νέα Ρώμη, την Κωνσταντινούπολη.

Εκεί, λοιπόν, ανατράφηκε ο μικρός Τριφύλλιος «εν παιδεία και νουθεσία Κυρίου» και σπούδασε τα πρώτα εγκύκλια μαθήματα. Εκεί αρδεύθηκε προπαντός από τη μελέτη των θείων Γραφών, σαν δένδρο πολύφυλλο «παρα τας διεξόδους των υδάτων», αποφέροντας πλούσιο πνευματικό καρπό.

Όταν δε ο Κύριος μετά από λίγα χρόνια κάλεσε κοντά Του τον ενάρετο πατέρα του, ο Τριφύλλιος αποφασίζει με την αγία μητέρα του Δομνίκη

να ταξιδέψουν στα Ιεροσόλυμα, για να προσκυνήσουν τους Αγίους Τόπους, τους οποίους ο Δεσπότης Χριστός καθαγίασε με την παναγία επί γης ζωή Του. Μετά το προσκύνημα, ο άγιος μεταβαίνει με τη μητέρα του στη Βηρυτό, όπου παραμένει για αρκετό διάστημα, σπουδάζοντας την νομική επιστήμη.

Τότε στην Κύπρο άκμαζε ο άγιος Σπυρίδων, ο Επίσκοπος Τριμυθούντος, του οποίου η φήμη της αγιότητας και των θαυμάτων είχε απλωθεί σ' όλο τον χριστιανικό κόσμο. Και ο Τριφύλλιος με τη μητέρα του, θελγόμενοι από την αρετή του σκεύους τούτου της εκλογής έρχονται στην Κύπρο. Αφήνοντας λοιπόν τη σπουδή των εγκοσμίων μαθημάτων, ο Τριφύλλιος με τη μητέρα του, θελγόμενοι από την αρετή του σκεύους τούτου της εκλογής έρχονται στην Κύπρο. Αφήνοντας λοιπόν τη σπουδή των εγκοσμίων μαθημάτων, ο Τριφύλλιος γίνεται φοιτητής του ταπεινού και θαυμαστού Σπυρίδωνος, και μαθητεύει σ' αυτόν στα μαθήματα της Ευαγγελικής τελειότητας. Με τις ευχές, το παράδειγμα και την καθοδήγηση του αγίου Σπυρίδωνος, ο

Τριφύλλιος φθάνει «εις μέτρον ηλικίας του πληρώματος του Χριστού» και γίνεται και ο ίδιος δοχείο των χαρισμάτων του αγίου πνεύματος.

ΔΙΑΚΟΝΟΣ

Ο άγιος Σπυρίδων εκτιμώντας την αρετή του μαθητή του τον χειροτονεί διάκονο και τον έχει πάντοτε στη συνοδεία του. Κάποτε ασθένησε σοβαρά ο βασιλιάς Κωνστάντιος, γιός του Μεγάλου Κωνσταντίνου, ενώ βρισκόταν στην Αντιόχεια της Συρίας. Σε θεική οπτοτασία του υποδείχθηκαν δύο Επίσκοποι, που μόνο αυτοί θα μπορούσαν να τον θεραπεύσουν. Έτσι ο ευσεβής Κωνστάντιος κάλεσε όλους τους επισκόπους της Ανατολής να τον επισκεφθούν, ελπίζοντας να βρει αυτούς που θα τον θέραιναν. Τότε και ο μέγας Σπυρίδων μαζί με το διάκονο τότε Τριφύλλιο μετέβησαν στην Αντιόχεια, ο δε Κωνστάντιος αναγνώρισε μεν τον άγιο Σπυρίδωνα, όχι όμως και τον Τριφύλλιο, που ακόμη δεν είχε γίνει Επίσκοπος. Πράγματι με τις προσευχές τους θεραπεύθηκε τελειώς ο Κωνστάντιος.

Ο άγιος Τριφύλλιος, χειροτονείται στη συνέχεια για την αγιότητα του Επίσκοπος της πόλης των Λήδρων, δηλαδή της σημερινής Λευκωσίας. Ως επίσκοπος ο άγιος επιδόθηκε με μεγαλύτερο ζήλο στην αρετή, ποιμαί-

νοντας με αγάπη και αυτοθυσία το ποίμνιο, που η θεία Χάρη του εμπιστεύθηκε, και κηρύττοντας αδιάλειπτα το Θείο Λόγο, ως πλουτισμένος με ρητορική δύναμη. Πάντοτε όμως και σε όλα βρισκόταν κάτω από τη σθεναρή πατρική καθοδήγηση του θαυμαστού Σπυρίδωνος. Η ιστορία μας διέσωσε ένα χαριτωμένο σχετικό επεισόδιο. Σε κάποια εκκλησιαστική σύναξη ο Γεροντας Επίσκοπος Σπυρίδων ανέθεσε στον νεώτερο Επίσκοπο Τριφύλλιο να απευθύνει λόγο πνευματικό στο λαό.

Όταν δε χρειάστηκε ο Τριφύλλιος να αναφέρει το Ευαγγελικό ρητό «Αρόν σου τον κράββατον» και επειδή αντί της λέξεως «κράββατον» είπε «σπίμποδα», ο μέγας Σπυρίδων αγανάκτησε και, διακόπτοντας τον μαθητή του και δίνοντας του μάθημα ταπεινοφροσύνης, του είπε: «Δεν είσαι εσύ καλύτερος αυτού, που είπε «κράββατον» (του Χριστού δηλαδή)! Γιατί λοιπόν ντρέπεσαι να μεταχειριστείς τους λόγους Του;».

Άλλοτε πάλιν οι δύο άγιοι βάδιζαν προς την Κερύνεια για κάποια υπόθεση.

Αφού λοιπόν πέρασαν από την Κυθραία και έφθασαν σε κάποια εξαιρετική τοποθεσία, που λεγόταν Παρύμνη, γεμάτη με δέντρα και νερά, ο άγιος Τριφύλλιος, εκστατικός

από την ομορφιά και ευφορία του τόπου, άρχισε να διαλογίζεται πώς θα μπορούσε να αποκτήσει για την επισκοπή του ένα κομμάτι γης εκεί. Τις σκέψεις του αυτές, αν και δεν είπε τίποτα, συνέλαβε αμέσως ο διορατικός του αγίου Σπυρίδωνος νους. Και, χωρίς να χάσει ευκαιρία, νουθέτησε πατρικά τον μαθητή του να μη ποθεί γήινους αγρούς και αμπελώνες, που φεύγουν και χάνονται, αλλά να έχει πάντα την καρδιά του στην ουράνια πατρίδα μας, την άνω Ιερουσαλήμ, όπου, όποιος εξιωθεί να κατοικήσει, παραμένει αιώνια. Τότε ο αγίος Τριφύλλιος ζήτησε συγγνώμη και μετανόησε για την άκαιρη επιθυμία του.

Έτσι λοιπόν ο Τριφύλλιος έγινε σε όλα μιμητής του μεγάλου Σπυρίδωνος, ζώντας με απλότητα και ταπεινώση. Συχνά διανυκτέρευε στους αγρούς, απέφευγε να καταφεύγει στα δικαστήρια όταν τον αδικούσαν, ζούσε με πτωχεία, προσευχή και νηστεία, ελεώντας πάντοτε τους πτωχούς. Στους μεγάλους σεισμούς, που συγκλόνησαν την Κύπρο κατά τον 4ο αιώνα, ο ίδιος με τα χέρια του έσκαβε από τα ερείπια τους νεκρούς, τους ετοίμαζε για ταφή και τους κήδευε ο χριστομίμητος.

Η Κύπρος ανέκαθεν υπηρετούσε ως ενδιάμεσος σταθμός των προσκυνη-

τών προς και από τους Αγίους Τόπους. Επιθυμώντας λοιπόν ο άγιος να δημιουργήσει Μοναστήρι για τη φιλοξενία των μοναστριών, που έρχονταν από την Κωνσταντινούπολη καθοδόν προς την Αγία Γη, πείθει τη μητέρα του και γίνεται συνεργός στο ιερό τούτο έργο, κτίζοντας ταυτόχρονα και μεγάλο Καθεδρικό Ναό στη Λευκωσία. Τέλος και η ίδια η Δομνίκη, υπακούοντας στις προτροπές του αγίου, κείρεται μοναχή στο Μοναστήρι αυτό, όπου και τελειώνει το βίο της θάραστα και θάπτεται εκεί και αναδεικνύεται και η ίδια πηγή θαυμάτων.

Ο αγίος Τριφύλλιος συμμετέσχε μαζί με τον άγιο Σπυρίδωνα, καθώς και με άλλους συγχρόνους του Κυπρίου Επισκόπους, στη Σύνοδο της Σαρδικής (343μ.Χ.), της οποίας και προσυπέγραψε τα Πρακτικά. Υπήρξε επίσης λόγιος και πολυγραφώτατος συγγραφέας, σύμφωνα με τον άγιο Ιερόνυμο, ο οποίος αναφέρει ότι είχε διαβάσει ένα έργο του αγίου Τριφυλλίου, το «Υπόμνημα εις το Άσμα των Ασμάτων». Επίσης στο Λεξικό Σουΐδια (Σουδά) αναφέρει ότι ο αγίος Τριφύλλιος είχε γράψει σε ιαμβικό ποιητικό μέτρο το «Βίο και τα θαύματα του Αγίου Σπυρίδωνος. Έτσι γνωρίζουμε δύο από τα έργα του αγίου Τριφυλλίου, κανένα δυστυχώς, από τα οποία δεν σώθηκε.

Ως προς τα σωματικά χαρακτηριστικά ο άγιος Τριφυλλίος ήταν ψηλός και λευκός, με ξανθά μαλλιά και γένια και γαλανά μάτια. Διακρινόταν από μακριά η ευγενική καταγωγή του και ήταν γλυκός και ευχάριστος στη συνομιλία. Αφού λοιπόν έφθασε σε γήρας βαθύ και έγινε (πλήρης ημερών των του πνεύματος», εκοιμήθη εν Κυρίω κατά τα τέλη του 4ου αιώνα και το σώμα του κατετέθη στο μεγάλο Ναό, που έκτισε στη Λευκωσία. Ο δε «Πατήρ των Φώτων» τον τίμησε στον ουρανό, όπως και στη γη, και τον δέχθηκε ως πρέσβυ χάριν της ποιήνης και της πατρίδας του.

Αρκετά αργότερα, σε κάποια από τις αραβικές επιδρομές (650-950 μ.Χ.), όταν οι Άραβες σύλησαν και το Ναό της Παναγίας της Οδηγητριάς, που είχε ανεγείρει ο άγιος, βρήκαν το λείψανό του άφθαρτο και ευωδιαστό και, αλίμονο στην απανθρωπία τους, απέκοψαν την τιμία του κεφαλή, από την οποία, ω του θαύματος, έρρευσε αίμα, με το οποίο ο Θεός έδειξε ότι τον έστεψε, έστω και μετά θάνατον, με το στεφάνι του μαρτυρίου. Ύστερα οι επιδρομείς έριξαν και το σώμα του αγίου στη φωτιά για να καεί, από το οποίο διέσωσαν οι πιστοί ωρισμένα τεμάχια, που εξέθεταν κατόπιν σε προσκύνηση κατά την 3η Μαΐου, ημέρα, που έγινε η επιδρομή των βαρβάρων.

Ο άγιος Νεόφυτος ο Έγκλειστος, όπως και αργότερα ο Λεόντιος Μαχαιράς, αναφέρουν πως την κέρα του αγίου διέσωσε ο όσιος Διομήδης (εορτάζει στις 28 Οκτωβρίου), που ασκήτευε στο Λευκωμιάτη, προάστιο της Λευκωσίας. Όταν δε τον καταδίδωξαν οι επιδρομείς, με θαύμα τους ακινητοποίησε, και κατόπιν τους θεράπευσε και ωδήγησε στην πίστη του Χριστού.

Σήμερα η χαριτόβρυτη κέρα του αγίου Τριφυλλίου βρίσκεται θησαυρισμένη στην Ιερά και Βασιλική Μονή του Κύκκου, φυλασσόμενη σε αργυρή λειψανοθήκη.

Ο παλιός ναός, που έκτισε ο άγιος και όπου βρίσκονταν τα λείψανά του δεν υπάρχει σήμερα, διότι κατεστράφη από τους Ενετούς το 1567, όταν έκτιζαν τα τείχει στη Λευκωσία. Πρόσφατα έχει ανεγερθεί μικρό παρεκκλήσι προς τιμή του, μέσα στην αυλή του Ελενείου Δημοτικού Σχολείου Λευκωσίας.

Η μνήμη του αγίου Τριφυλλίου τελείται στις 13 Ιουνίου.